

3
6680

www.Ketab.ir

برگش و ببر باده و ببرت بلکلا دس مرتبه ایلین نیز است

بر محمد و آل محمد صلوات

بر سنت تمام کن ناشی ایش ایهود آمر زیوه هدایا مام شاییش بدل انجام
کن ش تجاذب کند و بآرزویش رسیده و بیز غریبان کرد
و ببر بیزی بر ثمن یاری کرد و ایسا بثیب از ببر باری
او فرامه و ببرت ایشیان شنیده باشد.

اللهم صل على محمد وآل محمد في الأزلين وصل على محمد وآل محمد في الآخرين
وصل على محمد وآل محمد في الملائكة العليّي صل على محمد وآل محمد في المسلمين
اللهم اعط محمدًا الوسيلة والشرف والسبلة والآثر والكبرة
اللهم إني أمنت بمحَدَّرْ قَمَرَة لَا لاخْرَمْنِي يَوْمَ الْقِيَامَةِ رَوْيَتِهِ رَأْيِقَ مُحَبِّبِهِ
وَتَوْفِيَ عَلَى مُلْتَبِرٍ وَاسْقَمِيْنَ حَضْرَمَ شَشِيرًا وَنِيْنَا سَاعِيَاهَنِيَا لَا اضْطَرَّرَهَا يَدِيَا
إِنَّكَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ
اللهم إِنَّكَ أَمْتَنَتِي مُحَمَّدَ وَلِمَرَّةٍ مُصْرِفِيْنَ فِي الْعَنَانِ وَجَهَهَ اللَّهُمَّ لِيْعَ رُوحَ مُحَمَّدَ عَنِيْجَةَ كَبِيرَةَ وَسَلَادَةَ

السَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَآلِكُمْ وَنَبِيِّكُمْ

شُحُّ زِيَّـتٍ
عَلَيْهِ سَرِيرَةٌ

عِرْفَـتٍ

سَمِـرَـا

الْهُدَى عَلَى الْحِجَابِ وَبَرَقُ الْمُجَاهِدِ

گنجی، حسین - ۱۳۹۲

نسمیم معرفت: اهل بیت علیهم السلام از تگاه زیارت جامعه کبیره / حسین گنجی.

قلم: طوبای محبت. ۱۳۸۴

تصویر: غلامرضا ص. ۲۸

ISBN: ۹۷۸-۹۶۴-۹۵۷۶۳-۹-۸

پشت جلد لاینی شده: Nasim Maresf.

چاپ: بهار. ۱۳۸۵

چاپ: چهارم. ۱۳۸۸

چاپ: پنجم. ۱۳۸۹

کتابنامه: ص. ۲۰-۳ - ۲۰-۳ همچنین به صورت زیرنویس.

خاندان نبوت -- فضائل

زیارت‌امه جامعه کبیره -- نقد و تفسیر

BP ۲۷۱ / ۲۰۴۲۲، ۸۷۳، ۱۳۸۴

۳۷۷/۱

۳۶۲

نسمیم معرفت (۱)

شرح زیارت جامعه کبیره

مؤلف: حجت الاسلام استاد حسین گنجی

انتشارات: طوبای محبت

تیراژ: ۱۰۰۰ نسخه

چاپخانه: کوثر

نوبت چاپ: ششم ۱۳۹۸

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۹۵۷۶۳-۹-۸

قیمت: ۲۵۰۰۰ تومان

نشانی: قم، بلوار سمية، خیابان عباس آباد (شهیدین)، پلاک ۱۱۲
۰۹۱۲۲۵۳۴۹۶۷ - ۰۹۱۲۶۵۱۴۴۳۹ - ۰۲۵-۳۷۷۴۰۰۶۶

مرکز توزیع بین المللی کتب و انار اسلامی رسالت غدیر

www.tobaymohebat.ir

info@tobaymohebat.ir

tobaymohebat

tobayemohebat

فهرست مطالب

کفتار اول

۲۰	بررسی سند زیارت جامعه کفره
۲۱	زیارت جامعه، درس امام شناسی
۲۲	سند زیارت جامعه
۲۳	قوت متن
۲۴	نقل کتب معتبر
۲۵	تأیید امامان علیهم السلام
۲۶	ویژگی‌های جامعه در کلام علامه مجلسی
۲۸	حکایت سید رشتی

کفتار دوم

۳۰	فراتر از زیارت جامعه
۳۰	نکته اول: مجموعه‌ای از فضائل
۳۱	نکته دوم: فلسفه تکبیرها

۳۲	التفات در زیارت جامعه
۳۴	نکته سوم: فضائل بی انتها
۳۷	نکته چهارم: ناتوانی بشر در توصیف امام <small>علیہ السلام</small>

کفتار سوم

۴۱	اهل بیت دوست
۴۴	گسترش که لایت پیامبر در ائمه <small>علیهم السلام</small>
۴۴	روایت اول:
۴۷	روایت دوم:
۴۷	لقمان و پیامبری
۴۹	روایت سوم:

کفتار چهارم

۵۱	اشترادات پیامبر <small>صلوات الله علیه و علی آلی و سلم</small> و علی <small>علیهم السلام</small> (۱)
۵۲	همسانی در اخلاق و صفات
۵۴	تساوی در خلقت و طینت
۵۴	اخوت و برادری
۵۶	برابری در مدت عمر
۵۷	اولویت نسبت به بشر
۵۶	نخستین مسلمانان
۶۰	تحت لوای پیامبر و علی <small>علیهم السلام</small>

۶۱	آزار پیامبر آzar علی است.
۶۲	جدا شدن از علی ﷺ
۶۲	ولایت علی ﷺ

گفتار پنجم

۶۴	اشتراکات پیامبر ﷺ و علی ﷺ (۲)
۶۴	قدرت بینای و شنوایی
۶۷	بینایی چهارده مخصوص همان بینایی خداست.
۷۳	تجلى خذادر پیامبر ﷺ و علی ﷺ

گفتار ششم

۷۷	جایگاه حضرت علی ﷺ نزد پیامبر اکرم ﷺ
۷۸	شباختهای علی ﷺ و هارون
۷۸	شباخت اول :
۸۱	در جنگ احزاب
۸۲	در جنگ خیر
۸۲	در جنگ ذات‌السلاسل
۸۳	شباخت دوم : آسانی کار
۸۵	شباخت سوم : جانشینی

کفتار هفتم

۸۷	اہل بیت ﷺ و جایگاه رسالت
۸۸	ولایت مطلق و ولایت مقید
۹۱	تبليغ ولایت، رمز بعثت پیامبر
۹۳	مقام عصمت، حافظ نبوت و امامت
۹۵	ولایت بر دولت انبیاء
۹۹	امیر المؤمنین علیه السلام و علم الكتاب
۱۰۱	عصاره فسیا
۱۰۲	برترین مزرگاه قرب

کفتار هشتم

۱۰۴	باب الله بودن اهل بیت در ق آن
۱۰۵	علت شباہت به باب و در
۱۰۸	باب ریزش گناهان

کفتار نهم

۱۱۳	باب الله بودن اهل بیت در روایات
۱۱۴	ایمان و کفر
۱۱۵	باب شناخت خدا

گفتار دهم

۱۲۰	اهل بیت علیهم السلام باب‌های خداوند در همه کمالات (۱)
۱۲۲	سخن علامه مجلسی در این باره
۱۲۳	دریافت فیض از معصومین علیهم السلام
۱۲۵	امرای کلام
۱۲۶	روح نماز
۱۲۸	آغاز همه نک‌ها
۱۲۸	ریشه همه نیکی‌ها
۱۲۹	معدن حیر و نیکی
۱۳۰	جایگاه و منتهای نیکی‌ها

گفتار از دهم

۱۳۱	اهل بیت علیهم السلام باب‌های خداوند در همه کمالات (۲)
۱۳۵	اهل بیت علیهم السلام واسطه فیض
۱۳۷	انحراف در عرفان

گفتار دوازدهم

باب علم و حکمت

۴۰

گفتار سیزدهم

باب پذیرش اعمال

۱۴۷

گفتار چهاردهم

۱۵۵	اهل بیت ﷺ و تربیت هستی
۱۵۸	تربیت الهی معصومین علیهم السلام
۱۵۹	عنایت به یک ناصبی
۱۶۰	تربیت جهان

گفتار پانزدهم

۱۶۳	عرضه ولایت بر حمه هستی
۱۶۵	ولایت در عالم ذر
۱۶۷	پیمان انبیا
۱۶۸	درخواست آب با وسیله ولایت
۱۶۹	عبادات، مقدمه ولایت

گفتار شانزدهم

۱۷۲	ولایت علی علیهم السلام در امت های گذشته
۱۷۳	نام حضرت علی علیهم السلام در قرآن
۱۷۶	ولایت، اصل همیشگی
۱۷۷	همه جانام علی علیهم السلام
۱۷۸	ولایت خدا

گفتار هفدهم

۱۸۱	عرضه ولايت به موجودات
۱۸۳	کستره احاطه امام علی
۱۸۴	عرضه ولايت به ماسوی الله

گفتار هجدهم

۱۸۹	ولایت و توحید، اسلام و ایمان
۱۸۹	ولایت و توحید
۱۹۶	ولایت و اسلام
۱۹۷	ولایت و ایمان
۱۹۹	ولایت و تقوا
۲۰۱	منابع
۲۰۴	زیارت جامعه کبیره

سخن ناشر

زیارت اولیاء الهی در بنیان‌های اعتقادی و زیرساخت‌های فرهنگی تفکر و اندیشه شیعی، جایگاهی بس عالی و والا داشته و همچنین در تثبیت ارکان ایمانی و تحکیم پایه‌های معرفتی انسان نقش شایسته و مؤثر دارد.

زیارت از برترین موهبت‌های الهی است که بمحض ارتباط وابستگی وجودی به اهل بیت علیهم السلام می‌شود که خود منشأ خیرات و برکات و نزول فیض و احر و تراویب است.

یکی از بیشترین زیارت‌ها که با عبارات بلندش به وجود ائمه اطهار علیهم السلام نظر دارد و زمینه معرفت کامل در را فراهم می‌سازد زیارت «جامعه کبیر» است که سراسر مملو از ذکر کمالات و فضائل اهلیت عصمت و طهارت علیهم السلام می‌باشد. زیارت جامعه منشور بلند امامت وحدایت موده که در بیان نورانی و زیبای امام هادی علیهم السلام آمده است و در اقع هدایت امت به بخشی از کمالات آن انوار پاک است و گرنه فضایل و مناقب آن ذات مقدس بیش از اینها می‌باشد.

این اثر با نام «نیمی معرفت» اهل بیت علیهم السلام از کاه زیارت جامعه کبیره که در پرتو گفتار و نوشتار نفر استاد ارجمند حجۃ‌الاسلام والمسالیم آقای حسین گنجی که بیان شیوا و رسا به شرح و تبیین این زیارت پرداخته و با استعانت از اهل بیت علیهم السلام در چندین مجلد به زیور طبع آراسته خواهد شد.

امید است که ذات باری تعالیٰ ما را از نفخات و رشحات نیمی روح‌نواز و نورانی چهارده معصوم علیهم السلام متنعم فرماید و باب شناخت و معرفت حدیثی را بر ما بگشاید.

موسسه فرهنگ انتشاراتی

طوبای محبت

بسم الله الرحمن الرحيم

فلسفه‌ی خلقت و آفرینش، معرفت است^۱ که اگر شناخت صحیح برای کسی حاصل شود عبودیت و کمالات دیگر در سایه‌ی آن جاری می‌شود. «مَنْ عَرَفَ رَبَّهُ فَقَدْ تَوَحَّدَ»؛ هر که پروردگارش را بشناسد یکتا پرست شود.^۲ حقیقت تجید با معرفة الله حاصل خواهد شد و محبت و ایثار نیز زایده شناخت است: «وَدَلِيلُ الْحُبِّ ایثارُ المَحْبُوبِ عَلَى مَا سِواهُ»؛ علامت محب خدا مقدم داشتن محبوب بر هر چه جز اوست.^۳ محبت، خوف و خشیت بی‌از آن چشم سار ساری است: «أَخْوَفُكُمْ أَعْرَفُكُمْ»؛ ترسنده‌ترین شما، خداشناش ترین شما است.^۴ و «انما يخشى الله من عباده العلماء»؛ در میان بندگان خدا تنها عالمان از او می‌ترسند.^۵ و حدیث زیبای نبوی «مَنْ عَرَفَ اللهَ وَ عَظَمَ نَعْيَاهُ مَنْ الْكَلَامُ وَ بَطْنُهُ مِنَ الطَّعَامِ وَ عَنِّي نَفْسَهُ بِالصَّيَامِ وَ الْقِيَامِ»؛ هر که خدا را بشناسد و او را

۱- تفسیر صافی، ج.۵، ص.۷۵.

۲- غرر الحكم، فصل هشتم، کلمه ۱۳.

۳- بحار الانوار، ج.۲۲، ص.۶۷.

۴- غرر الحكم، ص.۱۷۴.

۵- سوره فاطر، آیه ۲۷.

۶- کافی، ج.۲، ص.۲۳۷.

تعظیم کند، دهانش را از باطل باز می‌دارد و شکمش را از حرام و پرخوری و نفسش را به روزه و شب زنده داری به ریاضت می‌اندازد.» و معرفة الله نیز جز با شناخت حضرات اهل بیت عصمت و طهارت علیهم السلام حاصل نمی‌شود چون آن‌ها مرکز معرفة الله هستند: «السَّلَامُ عَلَىٰ مَحَالٍ مَعْرِفَةُ اللهِ وَ مَسَاكِنِ بَرَكَةُ اللهِ وَ مَعَادِنِ حِكْمَةُ اللهِ» حکمت، دانش، بیشن، و شناخت آن جاست و جز از در خانه‌ی اهل بیت گدایی کردن انسان به حلق نمی‌رسد.

«مَنْ أَرَادَ اللَّهَ بَدَأَ بِكُمْ وَ مَنْ وَحَدَهُ قَبْلَ عَنْكُمْ وَ مَنْ قَصَدَهُ تَوْجِهَ بِكُمْ» هر کس بخواهد خدا را با دل بنگرد باید به جمال اهل بیت نظاره گر باشد چون آینه خدانما آن‌ها هستند.

در چهره‌ی مه رویان انوار تو می‌بنم

در لعل گهر باران گفتار تو می‌بنم
آن بابی که همه‌ی مردم فرمان داده سدناد از آن طریق وارد شهر
توحید، شهر ایمان، شهر علم، شهر سلاق و شهر همه‌ی خوبی‌ها
 بشوند ایشان هستند.

﴿نَحْنُ بُيُوتُ الَّتِي أَمَرَ اللَّهُ أَنْ يُؤْتَى مِنْ أَبْوَابِهَا وَنَحْنُ بَابُ اللَّهِ﴾
يعنی آن خانه‌هایی که خدای منان امر فرموده از در آن خانه‌ها وارد شوید ما هستیم. لذارئیس مذهب امام صادق علیهم السلام فرمودند:

«شَرِّقًا وَ غَرْبًا لَنْ تَجِدَا عِلْمًا صَحِيحاً إِلَّا شَيئاً خَرَجَ مِنْ عِنْدِنَا أَهْلُ الْبَيْتِ»^۱
به شرق و غرب عالم بروید، به غرب عالم بروید شما علم صحیح را
نمی باید مگر از خانه‌ی ما بیرون آمده باشد.

با این که می‌بینیم حضرت مهدی ع در عالم مکاشفه به میرزا مهدی
اصفهانی فرمودند:

«طَلَابُ الْهَدَايَةِ أَوِ الْمَعَارِفِ مِنْ عَيْرِنَا مُسَاوِقُ لِأَنْكَارِنَا»^۲
اگر کسی دنبال عرفان و سیر و سلوک الی الله بود اما نه از مسیر ما اهل
بیت عصمت و طهارت، اواری با انکار ماست.

و حدیث ثقلین که متنوین شیعه و سنی است و دهها آیه و هزاران
روایت دیگر گویای همین معاشر است.

آن قدر امام صادق ع سور و کذاز دردک می‌فرماید:
«بَلِيَّةُ النَّاسِ عَلَيْنَا عَظِيمَةٌ، إِنْ دَعَوْنَا هُمْ لَمْ يَسْتَجِبُوْنَا لَنَا وَ إِنْ تَرْكُنَاهُمْ لَمْ
يَهْتَدُوا بِعَيْرِنَا»^۳ گرفتاری ما به مردم بزرگ است. اگر آن‌ها را دعوت به
حق کنیم پاسخ نمی‌دهند و اگر رهایشان کنیم به غرما ه بیت نمی‌شوند.
پس باید به اهل بیت ع سر سپرد و تسليم متعلق ایشان شد و جز
این، ضلالت و گمراهی و به بیراهه رفتن است.

نه کسی چیزی دارد و نه جایی خبری است بلکه همه‌ی خیرها و

۱- همان، ج ۲، ص ۹۲

۲- مستدرک سفينة البحار، ج ۱۰، ص ۵۰۳

۳- بحار الانوار، ج ۲۶، ص ۲۵۳

خوبی‌هادر خانه ایشان می‌باشد.

«ان ذُكْرُ الْحَيْرِ كُنْتُمْ أَوَّلَهُ وَأَصْلُهُ وَفَرْعَةُ وَمَعْدِنَهُ وَمَأْوِيَهُ وَمُنْتَهِاهُ» از خیر و نیکویی یاد شود شما اول مقام نیکی را دارا هستید و اصل و فرع و معدن و محل و مبدأ و منتهای هر خیر و نیکویی شمایید.

م — خبر طالعت دادار شمایید شما

جلوه گر در همه اطوار شمایید شما

گر چه اندر همه درات جهان جلوه گرید

لیک پوشیده ز انتظار شمایید شما

مرکز دایره حالم ملک و ملکوت

حور گنبد دوار شمایید شما

چه خبره است در این پرده که ما بی خبریم

از پس پرده خبردار شمایید شما

شکر الله که نمردم من و معلوم شا

که در این میک جهان دار شمایید شما

در قیامت که ز خجلت همه سرهاست به زیر

شافع خلق گنهکار شمایید شما

* * *

حال چگونه اهل بیت علیهم السلام را بشناسیم تا به معرفتشان برسیم؟ راهی جز این نیست که از کلمات خود آنها بهره بگیریم. یک نمونه‌ی بسیار زیبا و جامع برای معرفی ایشان، زیارت جامعه کبیره است که از ناحیه

قدس حضرت امام هادی علیه السلام صادر شده و تقریباً چهار صد و بیست و یزدگی از خصال ایشان را بیان می‌کند. که اگر می‌خواستیم مطلع بر این فضایل و مناقب شویم باید صدھا کتاب و هزاران حدیث را ببینیم و لکن حضرت، بسیار زیبا در ضمن چند برگ زرین، دریای فضایل را نهفته، که این خود کرامتی و اعجازی است که از غیر معصوم نشاید. ذکر این نداء هم ضروری است که خیال نکنیم می‌توانیم آن‌ها را به نحو کامل بشناسیم. هرگز! زیرا حضرت با ذکر این فضایل دو مرتبه به مامی گوید که این در سیم بکار گوچه‌ایم. یکی در:

«مَوَالَىٰ لَا أَحْصِي تَنَائِكُمْ وَ لَا ائْلَغُ مِنَ الْمِدْحِ كُنْهَكُمْ وَ مِنَ الْوَصْفِ قَدْرَكُمْ»^۱ ای پیشوایان من! صفات کمال، شما آن قدر است که شنای شما را نمی‌توانم بشمارم و به کنه ملح و توصیف قدر و منزلت شما نتوانم رسید. و دیگری در:

«كِيفَ أَصْفُ حُسْنَ تَنَائِكُمْ» من چکونه می‌توانم فضایل و مناقب شما را بازگو کنم؟

و اگر قطره‌ای از اقیانوس فضایل ایشان را در این تاب سواندید بدانید که هنوز فریاد امیر مؤمنان حضرت علی علیه السلام طنین اندار است که فرمودند:

«وَلَا يَرْقَى إِلَى الطَّيْرِ»^۱ هیچ پرنده فکر و عملی به سوی من پرواز نکند. و همچنین سخن امام رضا علیه السلام دلنواز:

فَمَنْ ذَا الَّذِي يَبْلُغُ مَعْرِفَةَ الْاَحَامِ، أَوْ يُمْكِنُهُ اخْتِيَارُهُ هَيْهَاتٌ! هَيْهَاتٌ!^۱
چه کسی می تواند امام را بشناسد یا انتخاب او برایش ممکن باشد؟
هیهات!

و هنوز جمله شیرین:

«إِجْعَلُونَا مَخْلُوقِينَ وَقُولُوا فِي فَضْلِنَا مَا شِئْنَا وَ لَنْ تَبْلُغُوا»^۲ ما را مخلوق
خواهی فردید. و در فضائل ما هر آنچه می خواهید بگویید ولی هرگز به
کنه آن می رسید.

کتاب ولايت را زیور است. پس باید از نقل اين فضائل و شنیدنش و
نوشتنش نهاد. سيم دار تقصیر و قصور بترسيم که امامان ما برتر از
زيارت جامعه هستند همچنان که مرحوم آيت الله صفوی اصفهاني به
نقل از ميرزا على آفقي، شراری می فرمودند: اى کاش محدث خبير
سید هاشم بحرانی مدینه السماوی را نمی نوشت. از ايشان پرسيدم:
علت اين سخن چه بود؟ فرمودند: ايشان می فرمود: اين معجزات از
آن عالمان ربانی است و اهل بيت علیهم السلام ما نوق اين کرامات هستند.

و می بینم حضرت مهدی علیه السلام در دعای ماہ محرم می فرمایند:
«لَا فِرقَ بَيْنَكُ وَ بَيْنَهَا إِلَّا أَنَّهُمْ عَبَادُكَ وَ حَلْقُكَ فَتَهَا وَرَتَهَا بِيَدِكَ»^۳
اين جمله می گويد: شما مخلوق و بنده حضرت حق هستید ولیکن

۱- کافی، ج ۱، ص ۲۰۱

۲- مستدرک سفينة البحار، ج ۸، ص ۳۲۶

۳- اقبال الأعمال، ج ۳، ص ۲۱۴

مظہر کامل و مَثَل اعلای صفات خدایید و قدرت، علم، اراده و رحمت خدا را در چهرۂ شما باید بینیم.

بیاییم زیاراتشان، دعاها یشان، مناجات هایشان و کلماتشان را مطالعه کنیم تا نیازمند به دیگران که خود نیاز به هدایت دارند نباشیم.

خدای! چگونه شکر تو را به جای آوریم و از جانشینان بر حَقّ تشكر کنم که ما را به امامت ایشان و محبت، تبعیت و دفاع از ایشان و

هـ حسنـ اشناـس با قطـرهـ اـی اـقـیـانـوس فـضـایـلـشـان آـشـناـکـرـدـیـ.

«فَرَبِّيْ أَحَمَدَشِئْ عِنْدِيْ وَ أَحَقُّ بِحَمْدِيْ»^۱ پس پروردگار من، پسندیده ترین شـیءـ نـهـ من و سزاوار ترین فـردـ به ستـایـشـ منـ استـ.

مهـدـیـ جـانـ! اـیـ اـرـزوـیـ اـنـبـیـاـ وـ اـیـ نـورـالـانـوـارـ، بـهـ مـادـرـتـ حـضـرـتـ زـهـرـاءـ اـلـيـلـاـ اـیـنـ رـانـ مـلـخـ رـاـنـ اـیـنـ کـمـتـیـنـ مرـرـ بـپـذـیرـ کـهـ توـ آـقاـ وـ سـیدـ الـأـوـلـیـاـیـ.

حسین گنجی

قم - ذیقعده ۱۴۲۵